Број 252 У Новом Саду, у суботу 17 новембра 1907. Година XLII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 но од сваке врсте ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавић Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Сазив хрватско славонског сабора.

И министар-председник Векерле и бан Ракоцај јављали су јуче да ће се хрватско славонски сабор састати у почетку месеца децембра.

Сабор би требао да се састане, да усвоји прорачун за 1908. годину или бар индемнитет Но с друге стране изјавио је вођа хрватско српске коалиције Супило, да сазив хрватско словенског сабора не би био по уставу, јер се у заједничком сабору у Б. Пешти претресају заједничке ствари, па би заступници из Хрватске и Славоније требали да буду и тамо.

И једно је истина и друго је истина, али на два места у исти мах не може нико бити.

У понедељак ће бити конференција хрватско-српске коалиције и она ће решити шта ће сад. Њени посланици су се већином разишли из Будимпеште.

Бан је изјавио, да он хоће прво да види шта ће радити хрватско-славонски сабор. Кад то види, онда ће према томе бити именовани одељни предстојници. Неће унапред ништа.

Из овога бановог држања излази, да он није изгубио веру, да ће се моћи погодити са хрватско-српском коалицијом, и многи држе, да неки споразум није искључен.

Али је највероватније, да хрватско славонски сабор неће моћи радити. Кад би се бан баш и погодио с хрватско-српском коалицијом, сабор ни онда не би могао радити, ван да хрватско-српска коалиција ступи у савез са српском народном странком.

Хрватско-српска коалиција била би сама за себе у знатној мањини. Не би могли ништа ни Франковци, ништа ни народна странка, а споразум је пре избора тежак, управ немогућ међу тим странкама.

Сабор, ако се и састане, биће без сумње без успеха; њега ће распустити и тада би у јануару или фебруару били нови избори.

Нема сумње, да би то и најбоље расчистило положај, који се данас заглавио, па не може ни напред ни натраг.

Запето стање између Србије и Црне Горе.

Под горњим насловом доноси „Н. Сл. Преса“ разговор њеног београдског дописника са Симом Шобајићем. У почетку дописа вели се, да запето стање између Србије и Црне Горе већ поодавно постоји и да се с црнорске стране Србији много што шта пребацује, између осталог и ово: Још за време свечаности крунисања у Београду доста су се неисправно понашали према престолонаследнику Данилу, који је тој свечаности присуствовао са својом супругом. Када је српски престолонаследник Ђорђе, путујући по Далмацији, дошао био у Котор, не само што није нашао за вредно да том приликом посети своје старе родитеље на Цетињу, него је неке Црногорце, на које је у Котору наишао, с подсмехом упитао: А шта вам раде тамо горе ваши соколи. Сем тога се Србима пребацује, што се неким листовима са свим слободно дозвољава, нарочито од четири године на овамо, да нападају личност кнеза Црне Горе, што се из Београда растурују прокламације, којима се Црногорци на буну позивају, шта се у Србији незадовољни Црногорци бегунци гостољубиво примају, и т. д. Разговор дописникова са Шобајићем саопштен је у допису овако:

Г. Сима Шобајић, у чијем се друштву налазио и бив. посланик у црногорској скупштини, Павићевић, који је пре неколико дана у Београд дошао, одговорио је на моја питања ово:

„О афери с бомбама ја сам сазнао из листова. Тога Рајковића ја сам само једном приликом видио, и то кад ми је затражио динар у зајам. У разговор ни сам се с њиме упуштао. Да ли је он једну или више бомби однео собом из Београда, ја не знам, али вас могу уверити, да се ни ја и ни један од мојих пријатеља нисмо упуштали ни у какве односе с том особом, која већ на први поглед врло сумњива изгледа. Ја сам уверен, да тај Рајковић није никад ни био с бившим министром-председником Радовићем. Према телеграмима са Цетиња он је и овог мог пријатеља (показујући на Павићевића) означио као саучасника. Међутим је Павићевић отишао био са Цетиња баш у оно доба, и то преко Будве, кад су Рајковића на Цетињу ухватили. Код нас обојице извршена је преметачина По себи се разуме да није ништа сумњиво га нађено. Како ја, тако и сви моји пријатељи гаушамо се сваког насиља и ништа од нас није даље него ли намера да у нашој отаџбини изазовемо преврат.“

А да није то све дело младих ђака, које је на тај непромишљени корак навело. То вам не могу одговорити Али они ђаци, које ја познајем, не би никад тим путем пошли. У осталом ја сам баш од ђака чуо, да они тога Рајковића сматрају као шпијуна цетињске полиције, јер неколицина одњих знају, да се његов брат налази у служби кнежевића Мирка, као кочијаш.

— Па шта ви о целој тој ствари мислите?

„Да вам на то одговорим“ — рече Шобајић лаким осмехом — морам мало поиздаље почети Потпуно неоправдано преставили су нас, чланове народне странке, одма после пада нашег кабинета, као антидинастичаре. И сам кнез и сви они који су око њега, знали су врло добро, да ми нисмо противници династије. Али се то тако растурило по народу, да би се пред изборе застрашио народ, који је већином око нас био, да нас дакле напусти Па и та прича о бомбама није нова. Онда, кад је одпочело гоњење наших пријатеља по Цетињу и Никшићу, често су спомињане бомбе из Србије. Влада је телеграмима известила страни свет, да су избори извршени у потпуном миру, и реду, и да су само владини људи изабрани. Али број гласача није нигде споменут. Народ у изборима није учествовао, у неким изборним срезовима морали су војници силом гонити људе на биралиште, да би бар каквог трага о изборима било Још и данас се најугледнији људи гоне без икаква узрока, само с тога, што припадају народној странци. Уз нас је и цела кнежева родбина. Искрено да кажем, мени цела та ствар с бомбама изгледа као ујдурма људи који су на власти. Народ није довољно застрашен. Потребно је да му се још боље очи отворе, на основи исказа једног ниткова, који само противу нас на страни исказује, непомињући своје другове у земљи, моћи ће сад лако захтевати не само да се ми издамо, да се ми уништимо, него ће се и наши пријатељи, којих доста има у Црној Гори и који још имају одважности да војују противу насилне влададавине, огласити као учесници у тој афери. То је само моје мишљење. Ствар се мора разбистрити; на основи исказа такве једне индивидуе, какав је тај Рајковић, оптуживати толике безпрекорне личности, доиста је врло смело подузеће данашње црногорске владе.

Скандали у аустриском сабору.

У седници аустријскога сабора од четвртка дошло је до врло бурних призора до шкандала, па чак и до туче. Посланик Шрамер поднео је био прешан предлог о скупоћи меса и јела у опште. У том предлогу тражио је да се отворе границе за увоз марве и стоке. Када је председник изјавио, да је за прешност гласало 207, а против 192, те да према томе за прешност није гласао прописан број посланика и прешност предлога отпада, настала је ужасна ларма. Хришћанске социјалисте бурним тапшањем су одобравале, а социјалисте су бурно негодовале. Лупали су са пултовима и довикивали хришћанским социјалистама „пфуј“, народне крвопије, ниткови, варалице, бедници и т. д. У ту вику умешале се и галерије и социјалисте, које су тамо биле, најпогрдније речи добацивале су хришћанским социјалистама: „Лопови, подлаци, разбојници. ниткови“ орило се са свију страна Узалуд је председник звонио непрестано, ларма никако да се стиша. Тада је наредио, да се галерије испразне. Саборски редари и слуге похитали су да изврше заповест.

Дошло је до велике гужве. Тек што им пође за руком, да испразне један део, кад и изгурани на друга врата опет уђу. И кад једва на послетку испразнише галерије, у саборници дође до туче. Један социјалистички посланик опалио је шамар једном хришћанском социјалистичком посланику. Овај је вратио жао за срамоту. Тада се обојица дограбише јуначки и почеше грувати. Посланици Праде, Ренер и Иро једва их раставаше. Дуго је трајало, док се успоставио ред.

Које овај догађај а које нови расцет међу странкама доводе јако у опасност, да поравнање не ће бити изгласато ове године. Говори се већ и о распусту аустријског сабора, јер тада би се параграфом 14. уредила цела ствар, а говори се и о оставци садашње Бекове владе.

Народносни клуб.

Престолнички листови јављају, да је народносни клуб синоћ имао седницу. Било је кажу разговора и о ономе, што су некоји румунски посланици разговарали са министар-председником у ходницима сабора. Народносни листови имају много парница и у тој ствари је било разговора. Но народносни посланици поричу да у тој ствари већ постоји каква погодба.

Ми доносимо ову вест, али нам није познато да ли је у свему истинита.

Заоставштина патријарха Вранковића.

Из Осека јављају, да је после вишенедељног инвентарисања у присуству котарског судца Шомођија завршен тај рад и да се испоставало, да је заоставштина на даљском добру на 968.000 круна процењена. Кад се после додаде заоставштина у Карловцима са 130 000 круна онда укупно износи 1.098.000 круна. Од те своте припада цела народним црквеним фондовима а пола патријарховом зету Милану Максимовићу. О томе биће још у своје време говора.

Гоњење Пољака у Немачкој.

„Берлински Тагблат“ јавља, да се пруски Пољаци спремају на озбиљан отпор. Мисле да бојкутују пруске и источне велике поседнике на тај начин, што ће им одузети руске и галичке пољске раденике. Пољаци желе, да у овај бојкот увуку и Русине и раденике из Угарске. Покретачи бојкота мисле, да ће на тај начин упропастити велике поседнике у пределу источне Елбе Дописник листа „Берлинер Цајтунг „Митаг“ имао је разговор са једним Немцем, који добро познаје пољачке прилике. Овај је рекао, да је пољачка организација тако јака, да су заман и силни милијони и драконски закони о откупу имања. Тиме неће ни камичка избити Пољацима из руку. Не промене ли немачка царевина ратни план, оружје и вођу, у Познању и западној Пруској ће се политичке страсти убрзо разбуктати у жив пламен.

Незадовољство у Португалској.

Влада је забранила држање зборова и излажење неких листова Изгледа да је та забрана уродила плодом, јер влада мир бар с поља. Међутим чује се, да се из потаје грчевито агитује против диктатуре данашње нарочито у редовима војника. Истина је, да је неким региментама одузето оружје и патроне и да је похапшено много војника и официра. Чује се, да се наследник престола Филип Лудвиг спрема за пут у Бразилију. И тамо влада незадовољство и као Бразилијанци су понудили престо Филипу Лудвигу. Овај је глас пуштен у свет очигледно у намери, да се свету скрене пажња на велику добит, што би је имала Португалска, кад би њен будући краљ био уједно и цар од Бразилије.

Ужасна погибија бугарске чете.

Јављају нам из Београда: О нападу на српско село Отапницу у паланачкој кази стигле су ове појединости: Две бугарске чете Јордана Спасева и Штерија Влашчета, свега 100 бугарских комита напали су село у вече и запалили га. Изгорело је 10 кућа и 12 говеда. Убијен је једар Србин, сељак старац, тешко су рањени једна девојка, и једно дете од осам година. На кметову кућу бацили су Бугари бомбу и тешко ранили једног младића. Турска војска спречила је уништење целога села. Код села Трновца сустигла је један део бугарских комита, који су се били затворили у једну воденицу. Војска је топовима разрушила воденицу. Изгорених и погинулих има око 50. Погинуо је војвода бугарски Штерија Влашче.

Досељавање.

Број досељеника све то већма расте. Ових дана доносе две лађе из Америке око 5900 досељеника.

Ухваћен лопов.

Будимпештанска државна полиција имала је последњих дана добар лов. Ухватила је чувеног путника лопова Вајцнера. Кад су га на варошкој капетанији преслушали, испоставило се, да он и не подпада под цивилни суд, већ под војнички, јер је он десентирац. Предаду га команди у Суботици. Ту је био са осталим притвореницима неко време. Сваки дан је смео на неко време изаћи у двориште у шетњу. Али он није мировао. Покуша да утече. Кад му то није успело први пут, покуша он други пут. То му и пође за руком. Полиција је учинила потребне кораке да га ухвати.

Ко је све добио Нобелову награду

Као што смо јавили, Нобелову награду мира добио је Уиљем Стид. Нагоду за хемију добио је Уиљем Кукс, награду за медицину париски професор медицине Лавран, а награду за књижевност Киплинг.

Фотографисање на далеко.

Немачки професор Корн изнашао је начин, да се каква фотографија сними вештачки у великој даљини од ње. Али му снимци нису били чисти, него испрекрштани пругама. Како сад доносе париске новине, пошло је Французу Белену за руком, да добије чисте снимке. Белен се изразио пред једним дописником листа „Голоа“, да може за 30—33 минута какву фотографију величине 13×18 см. пренети на даљину. Белен се служи са два апарата, један прима, а други преноси фотографију на велику даљину. Везани могу бити и обичним дротом за телеграфисање.

Нова примена Рендгенових зрака

Главни лечник у париској болници Лерибоасијер, д-р. Вељан, открио је ново поље за примену Рендгенових зрака. Помоћу тих може се, као што тврди д-р Вељан утврдити, да ли је заиста наступила смрт. Наиме кад се у утробне делове жива човека гледа помоћу Рендгенових зрака, виде се нејасне, сливене контуре (нацрти). То долази отуд, што су ти делови у жива човека непрестанце у покрету, док у мртва потпуно мирују, због застоја органа за варење, те се и много јасније види на Рендгенове зраке.

Време.

Према телеграфском извештају од 16. новембра може се очекивати топло и суво време.

Брзојави „Застави“.

Стигли 16. новембра.

Угарски сабор.

Будимпешта. У сабору је говорио Хок за законски предлог. Доказивао је, да не треба отежавати тежак положај владин. Фаркашхази отпочео је у три сата по подне говорити и говорио је до 6 сати против законског предлога.

Хрватско-славонски сабор.

Будимпешта. Званично поричу да је министар-председник Векерле изјавио синоћ, да ће ако буде потребно и неколико пути једно за друго распустити сабор Хрватске и Славоније.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман

из живота босанских Срба.

Написао

Бошко Петровић.

(Наставак.) (32)

— Но и на то Вам баш могу одговорити — и погледа га значајно — ако баш желите. Када вођа даде нијем знак да жели, земаљска поглавица уозбиљи лице још већма и настави. — То се већ одмах у почетку државног рада показало, да Срби слабије подносе труд, муке, а нарочито тачност званичну. То вам морамо исјавити, да су Срби лош материјал. — И земаљска поглавица окрете главу према прозору, а намрштено лице му је требало да каже: жао ми је што вам ту горку истину морам да кажем али и то треба да знате.

— То се још нигдје није показало.

— То се ето баш у Босни показало — строго га прекиде земаљска поглавица. Срби су лош материјал, слаба интелигенција, још слабија спрема и зато морамо са стране да доводимо званичнике, да имамо кога мећати на виша мјеста, гдје се тражи већа спрема — говорио је осорно поглавица и ове ријечи изговорене строго, осорно али уздржане од љутине, говориле су народном вођи: срамота је, што је тако, а о овом нашем резултату и увјерењу се не дамо ни контролирати ни интервенисати, јер бих инача изнијели још горих ствари о слабој интелигенцији Срба, и лошем материјалу међу званичницима, које нам ви Срби дајете. Вођа застаде мало, не даде се збунити, већ н стави даље.

— Па шта ће бити са овом омладином, која је ето свршила, а молбенице им враћене?

Земаљска поглавица се удуби мало у мисли и постаја тако. Оно што је земаљска управа, одлучила за омладину, која је демонстрирала против управе земаљске, то му није могао рећи, али је једно морао учинити, а то је: дати такав одговор, који ће моћи умирити духове и онемогућити протесте бар за извјесно вријеме.

— И тој омладини ће се дати мјеста — и погледа га значајно, да га увјери — и то онда, када будемо имали мјеста за њих на расположењу. Нека наново пошаљу молбенице на земаљску владу пак ће мо видјети шта се даде, ако се буде могло што и за њих учинити.

Када је вођа хтио да отвори уста са новим питањем, земаљска поглавица се уклони у знак, да је аудијенција свршена...

Душан Трифковић је истог дана дошао у 9 сати у званије узбуђен из два разлога, прије свега што није био добро испаван, а друго, што га је Боривој Хаџи-Костић доста рано дигао из кревета са ријечима: данас мораш земаљској поглавици да протестираш против запостављања. Душан је обећао да ће ићи, но уз пут до званија га је та мисао, да сада мора, хтио не хтио, тражити разјашњења због запостављања, па чак и протестирати, у тако немио и неугодни положај бацила, да га је силно узбуђење и страх спопао. Кад је дошао у званије, утишао се мало тиме, што се ријешио, да иде шефу секције, а не поглавици, као што је удесио био с Боривојем,

Око девет сати уђе у канцеларију начелник Њемац из Аустрије, озбиљан, са погледом, који непрестано посматра, тражи и испитује у човјековој души из погледа му, држања и израза на лицу, да сазна неку тајну, у опште, шта мисли. Као да има посла са кажњеницима у казниони, тако посматрајући поглед баци на све у дворани, а нарочито на Душана Трифковића. Но уједаред паде да тавна копрена са лица му, и лице му чисто доби благ, љубазан, природан израз; као да је лажну маску скинуо са себе.

(Наставиће се).

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић

Трговина.

БУДИМПЕШТА, 29. новембра 1907. год. (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прво квалитет 23 кр. 40 п. до 23 кр. 70 п.
Раж средње квалитет 23 кр. 20 п. до 23 кр. 85 п.
Јечам за храну 15 кр. 70 пов. до 16 кр. 10 пов.
Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.
Зоб прво квалитет 16 кр. 85 п. до 17 кр. 15 п.
Зоб средње квалитет 16 кр. 85 п. до 16 кр. 55 п.
Кукуруз домаћи 14 кр. 90 пов. до 15 кр. 10 п.

Термини.

Жито за април 1908. 22 кр. 46 п. до 22 кр. 48 п.
Жито за октобар 25 кр. 98 п. до 26 кр. — п.
Раж за април 1908. 24 кр. 36 п. до 24 кр. 38 п.
Кукуруз за мај 1908. 15 кр. 02 пов. до 15 кр. 04 п.

Све од 100 кила.

ОДЕЛА
ФИНОГ И МОДЕРНОГ
за мушке и женске
добија се јефтино
код ПАНТЕ СПАИЋА Нови Сад,
I. 498 Дунавска улица бр. 36.

НА ЗНАЊЕ.

Налазимо се побуђеним, до повољног знања ставити, да ми брашмо од Балтазара Фајта нити држимо, нити ћемо држати.

Трговци
I. 1534 1—3 са темеринске улице.

!! СЈАЈНА БУДУЋНОСТ !!

На најживљем месту и са великим прометом издајем одмах

ЛОКАЛ,

заједно са два велика магазина и штелажама за шпецерајску, гвожђарску и брашнарску радњу под најам.

Даница Јовановић,
I. 1453 4—10 Орем. Карловци.

ГРАМОФОНИ

Од 7 К. на више до 300 круна.
Уз јамчевину. Нова плоча са српским песмама и свирком Сензација! Оригиналне плоче са две стране такође се могу добити. Продаје се и на отплату у ратама. Ценовник забадава. Дописивање на сваком језику. Измена плоча!

Јосиф Тот (Tóth József)
Сегедин (Szeged, Könyök utca 3)
1022 12—26

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.